

**Példátadó
gyakorlatok
pályázata**

2009

Példátadó gyakorlatok pályázata

*Legjobb
Önkormányzati Gyakorlatok
Programja*

ELŐSZÓ

Magyarország sokszínű. És ez a megállapítás a települési önkormányzatokra, valamint az önkormányzati tervezési, finanszírozási, gazdálkodási rendszerre is igaz. Az elmúlt közel két évtizedben sok kemény kihívással kellett szembenéznünk az önkormányzatoknak, amelyekre gyakran új, kreatív megoldásokkal reagáltak. Sok jó megközelítést és módszert vezettek be, a településvezetés és településüzemeltetés területén, amelyek egy részéről csak kevesen tudnak. Amennyiben a hatékony módszereket más önkormányzatoknak lehetőségük lesz megismerni és alkalmazni, hihetetlenül sok település polgárainak élete javulhat az ország más részein is. A Példát átadó gyakorlatok pályázata ezt a tudásátadást támogatja és szervezi. A program az Európa Tanács Helyi és Regionális Demokrácia Szakértői Központja szakmai vezetésével és támogatásával valósulhat meg 2009-ben, immár másodjára Magyarországon. Tökéletesen illeszkedik a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének küldetéséhez, vállalt hivatásához: széles körben ismertetni az innovatív ötleteket és a jó önkormányzati gyakorlatokat. A most kiírt pályázat a második alkalom, azonban reményeink szerint évente, változó témákban megismételjük.

Pályázati kiírásunkkal egy időben ezért nagy várakozásokkal tekintünk a következő hónapokra, és reménykedünk, hogy az idei témákban – közösségi összefogással a helyi fejlesztésekért a LEADER program keretében, a roma integráció a társadalmi kohézió erősítésére, valamint a megújuló energiaforrások használata – olyan gyakorlatokra találunk, amelyek átvétele vagy adaptációja sok más települési önkormányzat munkáját fogja segíteni.

Ehelyütt mondunk köszönetet partnereinknek és szponzorainknak, akik lehetővé teszik, hogy a program megvalósuljon és a legjobb és terjeszthető gyakorlatokat díjakkal elismerhessük.

MOLNÁR GYULA
a Települési Önkormányzatok
Országos Szövetségének elnöke

A LEGJOBB ÖNKORMÁNYZATI GYAKORLATOK

A Példát átadó gyakorlatok pályázatát – a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Programját a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) az Európa Tanács Helyi és Regionális Demokrácia Szakértői Központja, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség és az Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány (OSI) együttműködésével hirdeti meg. Megvalósításában részt vesz a Magyar Faluszövetség, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége, az Önkormányzati Minisztérium, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, valamint a Szociális és Munkaügyi Minisztérium.

A program célja

A program célja a legjobb önkormányzati gyakorlatok feltérképezése, és megismertetése az ország más önkormányzataival, később esetleg a nemzetközi szakmai közélettel is.

Az új és innovatív helyi megoldások feltérképezése, illetőleg az ilyen megoldásokat nyújtó önkormányzatok tudásának és tapasztalatának terjesztése a hasonló problémával küszködő önkormányzatok körében jobb közszolgáltatásokat, s a településvezetésben magasabb színvonalú teljesítményt ered-

ményezhet. A program által kezdeményezett tudásátadási folyamat azonban nemcsak azokat az önkormányzatokat segíti, amelyek új megoldásokhoz jutnak, hanem azokat is, amelyek a gyakorlatokat kialakították. Hiszen a tudásátadás nemcsak írott formában, hanem nyílt napokkal és a kollégákkal való konzultáció során valósul meg. E konzultációkon kitűnő új ötleteket kaphat az átadó önkormányzat is a kialakított gyakorlatok továbbfejlesztésére.

Legjobb gyakorlatok – a címmel járó díj mellett – olyan hivatalos elismerésben is részesülnek az önkormányzatok, amely az önkormányzati dolgozók és helyi lakosok büszkesége lesz.

A program hozadéka lehet az is, hogy a helyi közösségek fejlődésének segítése érdekében felhívja a központi kormányzat figyelmét az erős és felelősségteljes önkormányzatok, továbbá a jobb önkormányzati feladatellátás és az innovációk támogatásának szükségességére.

A pályázat díjai

Azok az önkormányzatok, amelyek a maguk megítélése szerint a megadott területek valamelyikén valami új és másutt is alkalmazható gyakorlatot alakítottak ki, pályázhatnak a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Díjra. A győztesek egymillió forint díjazásban részesülnek. A díjjal járó pénz szabadon felhasználható, azonban a felhasználásnak a program

céljaival összhangban kell állnia. A nyert összeg például a program megvalósításában résztvevők tanulmányi útjára (amelyet a TÖOSZ szervez a nyertes igényeinek megfelelően), az önkormányzat szolgáltatásainak fejlesztésére, eszközvásárlásra vagy akár képzésre fordítható.

A Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Díj elnyerésére irányuló pályázat benyújtásával a pályázó önkormányzat vállalja, hogy a TÖOSZ-szal kötendő szerződés szerint a saját, díjazott gyakorlatát más önkormányzatokkal megismerteti. Annak érdekében, hogy a tudás széles körben, az ország más részein is hasznosulhasson, a nyertesek a legjobb gyakorlatukat bemutató fontosabb információkat nyílt napok, szakmai konferenciák, tanulmányutak, internetes bemutatkozás keretében adják át. A program a nyertes önkormányzatok képviselőinek mindehhez felkészítő képzést kínál.

A PROGRAM KEZDEMÉNYEZŐI ÉS FELELŐSEI

A Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Programját Magyarországon a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége felügyelete mellett, az Európa Tanács és a Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapívány (OSI) Önkormányzati és Közigazgatási Programjával (LGI) az Irányító Bizottság fejlesztte ki és vezeti.

Az Irányító Bizottság tagjai a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége, a Magyar Faluszövetség, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, az Önkormányzati Minisztérium, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, az Európa Tanács Helyi és Regionális Demokrácia Szakértői Központja, és a Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapívány (OSI) delegáltjai. Az Irányító Bizottság munkáját az Európa Tanács több szakértője és a TÖOSZ által kinevezett projektmenedzser segíti. Az Irányító Bizottság egyszerű többséggel dönt valamennyi felmerülő kérdésben.

A bizottság tagjainak joga és lehetősége van más intézményeket, döntéshozókat javasolni a munkájukban való részvételre, szakértőket javasolni a Szakértői Csoportba, s azokat közös döntéssel kinevezni.

Az Irányító Bizottság határozza meg a pályázati kiírást tartalmazó kiadvány kritériumait, pályázati feltételeit, a kiválasztási eljárást, s felügyeli a Szakértői Csoport kiválasztási eljárását. Elfogadja a képzési programot, meghatározza a képzési lehetőségeket és kötelezettségeket a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Díjak nyertesei számára; irányítja az esettanulmányok széles körű terjesztését; aktív kommunikációs eszközökkel támogatja a program végrehajtását; együttműködik a záróünnepség szervezésében.

A Szakértői Csoport önkormányzati gyakorlattal rendelkező szakembereit az Irányító Bizottság delegálja. A csoportot a TÖOSZ adminisztratív támogatásban részesíti. A csoport feladata a beérkezett pályázatok értékelése, és a díjazásra érdemes gyakorlatokra vonatkozó javaslatétel az Irányító Bizottságnak. A szakértők a program végrehajtása során a TÖOSZ-szal, illetve a projektmenedzserrel együttműködve részt vesznek a pályázati kiírás témájának meghatározásában, pontosításában; a kritériumok/indikátorok meghatározásában valamennyi pályázati területen; rövid listát készítenek azon beérkezett önkormányzati pályázatokból,

amelyek elismerésre érdemesek; közreműködnek a meghatározott önkormányzati gyakorlatok helyszíni ellenőrzésében; a legjobb gyakorlatok kiválasztásának előkészítésében.

*A Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége
(dr. Zongor Gábor főtitkár és Sabján Katalin projektmenedzser:
sabjan@toosz.hu) támogatja és megszervezi az Irányító Bizottság és a Szakértői Csoport munkáját. Az Európa Tanács Helyi és Regionális Demokrácia Szakértői Központja részéről dr. Pallai Katalin ad szakmai támogatást a munkához.*

PÁLYÁZATI TÉMÁK 2009-BEN

Az önkormányzatoknak a Legjobb Önkormányzati Gyakorlat Díj elnyerésére 2009-ben az alábbi három területen nyílik lehetősége:

1. Közösségi összefogással a helyi fejlesztésekért a LEADER-program keretében

A LEADER francia kezdőbetűkből származó mozaikszó, az Európai Unió kisebb településein élők számára meghirdetett vidékfejlesztési program rövidítése, melyet a terület-, a gazdaság-, és különösen a közösségi fejlesztés elemei tesznek együttesen komplexé. A programban a köz(önkormányzati), a gazdasági (mikro- és kisvállalkozók), valamint a civil szektor együttműködésével, közös pályázatokkal kívánják segíteni a vidéken (Magyarországon a 10 ezer fő alatti településen) élők életminőségének javítását, – ezen belül – a helyben elérhető szolgáltatások bővítését, a gazdasági versenyképesség- és jövedelemszerzés növelését. Hazánkban kisösszegű anyagi támogatással 2002–2004 között indították el az első, úgynevezett „kísérleti” LEADER programot. Ennek célja az unióban már alkalmazott közösségi szemlélet bevezetésének elterjesztése, a közösségi tervezés tapasztalatszerzése volt – a hazai vidékfejlesztési projektek esetében.

A program kedvező tapasztalatai alapján a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) 2004-ben döntött a vidéki közösségek számára már jelentősebb önállóságot és forrást biztosító LEADER+ program elindításáról. E program keretében 2004-től 70 vidéki közösség 960 településén élők pályázhattak összesen 25 millió euró, vagyis közel 6,7 milliárd forint értékű támogatásra. A LEADER+ program eredményeként kibontakoztak a vidéki közösségek, a települések közti együttműködés formái. Az itt élők megismerhették ezen uniós program működését, pályázati rendszerét, és így a speciális, a helyi igényekhez igazodó, helyben megalkotott fejlesztési tervek megvalósításának módjait, a finanszírozás lehetőségeit is. A szakemberek szerint a vidékfejlesztési programok felfrissítették a vidéken élők gondolkodásmódját, elindítva őket az összefogás és a magukról való tevékeny gondoskodás útján. Pályázati kiírásunkra olyan helyi települési-, vagy kisebbségi önkormányzatok pályázatait várjuk, akik egy LEADER közösség tagjaként példamutató vidékfejlesztési projektet valósítottak meg, illetve más közösségek önkormányzatai számára is követendő módszertant dolgoztak ki.

2. Roma integráció a társadalmi kohézió erősítésére

A pályázati téma újra kiírásra kerül 2009-ben is, hiszen ma Magyarország legnehezebb helyzetben lévő kisebbsége továbbra is a mintegy nyolcszáz ezernyi lakosra becsült cigányság. A magyarországi települések

tekintélyes részében javarészt marginalizált helyzetű cigány közösségek élnek, gyakran a településen élő nem cigány lakosságtól szegregáltak. A helyi közösségek dinamikus fejlődése szempontjából kulcsfontosságú a romák társadalmi és gazdasági integrációja. Az integráció sikerében meghatározó szerepe van a helyi önkormányzatoknak és a közintézményeknek, valamint az általuk nyújtott és szervezett helyi közszolgáltatásokhoz (oktatás, egészségügyi alapellátás, szociális szolgáltatások valamint a tömegközlekedés) való egyenlő hozzáférésnek. Mivel a hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportok integrációja új elvárásként és feladatként jelenik meg a települések szintjén, ezért szükség van a helyi társadalmak lehetőségekre és szükségletekre válaszoló innovatív kezdeményezésekre, amelyek lehetőséget teremtenek a roma és nem roma közösségek közötti együttműködésre és a közösen kitűzött célok sikeres megvalósítására. Ilyen kezdeményezések kapcsolódhatnak a lakóhelyi elkülönítés felszámolása (telepfelszámolás, deszegregáció), a munkelő-piaci hátrányok leküzdése, az egészségügyi prevenció, valamint a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosításához vagy a helyi infrastruktúra javítása vagy közösségi terek kialakítása. Ebben a témakörben olyan bevált, komplex integrációs programokkal, vagy kisebb projektekkel érdemes pályázni, amelyek más települési önkormányzatok számára

adaptálhatók. Fontos, hogy a pályázatok bemutassák, hogyan történt a roma és a nem roma közösségek, illetve választott vagy önkéntes alapon szerveződött képviselőik bevonása a programokba, hiszen csakis az ő részvételükkel lehet a valós helyi problémáikat feltérképezni, majd azokra megoldási javaslatokat kidolgozni, s azokat megvalósítani. Olyan jó példákat keresünk, amelyek kellően előre- és körültekintő tervezéssel készültek, amelyek a roma és a nem roma közösségeket a település fejlődésének aktív és egyenrangú feleiként kezelik, innovatívak a roma és a nem roma közösségek viszonyának javítása érdekében (részvétel, társadalmi béke, esélyegyenlőség, együttműködés, kölcsönös tolerancia) és amelyek mérhető változásokat eredményeznek. Az újszerűséget keressük a helyi roma és a nem roma közös erőforrások igénybevétele, felhasználása, aktivizálása terén, illetve az eddigi rejtett, vagy újrafelhasználható erőforrásokat szeretnénk feltérképezni. Támogatjuk azokat a kezdeményezéseket, amelyeknek célja a roma és a nem roma identitás integrációja a helyi közösség identitásába, a multikulturális hagyományok és kötődések támogatása, erősítése, fejlesztése. Fontos még a helyi roma és nem roma közösségek egyéni és közösségi érdekeinek párhuzamos, egymást erősítő megjelenítése a jó gyakorlatok terjesztését célzó pályázatokban, hiszen az integráció ezt a célt szolgálja.

3. Megújuló energiaforrások használata és/vagy energiahatékonysági legjobb gyakorlatok

Az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások használata tökéletes eszköz lehet az önkormányzatok számára a tényleges gazdasági autonómia megteremtéséhez, illetve megerősítéséhez. Hatékony energiagazdálkodással, kisebb vagy nagyobb energiahatékonysági beruházásokkal már komoly költség-megtakarítás érhető el az önkormányzatoknál. A megtakarítás pedig alapját képezheti a későbbi beruházásoknak, fejlesztéseknek, akár megújuló energiaforrások településen történő hasznosításának.

A megújuló energiaforrások helyi szinten történő alkalmazása pedig lehetőséget tud teremteni, hogy az általuk termelt energia nagy arányban biztosítsa a településen felmerülő energiaszükségleteket. Így az e célra fordítandó önkormányzati források helyben maradhatnak, és a település import – gáz és egyéb döntően fosszilis – energiahordozóktól való függősége csökkenne. Az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások alkalmazása nagyban hozzájárul a légszennyezés csökkentéséhez. Ez helyi szinten a levegőminőség érezhető javulását eredményezi, országos szinten pedig hozzájárul a CO₂-csökkentésre vonatkozó nemzetközi kötelezettségeink teljesüléséhez. Egy élhetőbb környezet megteremtése mellett az energetikai beruházások alkalmasak arra is, hogy új munkahelyeket teremtsenek.

E pályázati kiírásban az energiahatékonysági témában önállóan akkor érdemes pályázatot benyújtani, ha ez az önkormányzat több egymásra épülő környezetvédelmi intézkedésének, tervének a komplex rendszerében valósul meg, például helyi klímastratégia megvalósítási eszköze, vagy valamilyen módon további kezdeményezéseket indukál. Jó gyakorlatnak számíthat a megújuló energiaforrások használata körében, ha a projekt az önkormányzat tulajdoni részesedésével valósult meg. Ez tökéletes eszköz lehet arra, hogy az önkormányzatnak hosszútávon is bevétele származzon az üzemeltetés során az iparűzési adó mellett (vagy helyett). Fontos a helyi lakosság bevonása, motiválása. A példamutató energiatudatos önkormányzati hozzáállás segítheti a környezetbarát energiatudatos lakossági szemlélet kialakulását. Ez megvalósulhat például tájékoztató fórumok tartásával, külön honlap üzemeltetésével, az önkormányzati beruházásoknál résztulajdonosi minőség felajánlásával vagy önkormányzati gazdasági ösztönzők – úgy mint helyi adók elengedése, csökkentése – alkalmazásával az energiahatékonysági lakossági beruházásoknál.

Fontosnak tartjuk a több település, kistérség részvételével, összefogásával létrejött pályázatokat, illetve azokat, amelyeknél egy már eleve sikeres helyi projekt keretei bővültek tovább akár helyben, akár más településen.

A DÍJ ELNYERÉSÉNEK FELTÉTELEI

A pályázatban bemutatott gyakorlatok bírálati szempontjai:

Elfogadottság és együttműködés. A gyakorlat tervezését és bevezetését megfelelő egyeztetések kísérték-e, amelyek során sikerült-e megegyezésre jutni a gyakorlat tartalmáról és az együttműködés megvalósításáról.

Átláthatóság és nyitottság. A gyakorlat kialakítását segítő döntések jól definiáltak-e és közérthető formában hozzáférhetőek-e. Kialakításuk során konzultáltak-e résztvevőkkel, és van-e lehetőség a közreműködésükre a megvalósítás szakaszában. Törekedett-e az önkormányzat az aktív részvétel támogatására.

Hatásosság. A gyakorlat megvalósította-e a kitűzött célt, van-e pozitív hatása, esetleg hatást gyakorol-e más kapcsolódó területek gyakorlataira, a lakosok pozitívan értékelik-e.

Hatékonyság. A gyakorlat bevezetése jelentős, mérhető hatékonyságjavulást eredményezett-e.

Fontosság. A gyakorlat hozzájárul-e a település egyik (vagy több) problémájának megoldásához. Olyan probléma megoldásához járul-e hozzá, amely sok településen jellemző, s kevésbé ismert a megoldása.

Fenntarthatóság. A gyakorlat intézményesült-e és integrálódott-e az önkormányzat cselekvéssorába, megalapozott-e pénzügyi és szervezeti fenntarthatósága.

Megismételhetőség. A gyakorlat bevezethető-e több más településen különösebb probléma nélkül.

A KIVÁLASZTÁS

A TÖOSZ összegzést készít a befogadott pályázatokról, amelyek közül a Szakértői Csoport tagjai témánként legfeljebb öt pályázatból álló rövid listát készítenek az elismerésre méltó jó gyakorlatokból.

A projektmenedzser a Szakértői Csoport egy-két tagjával látogatást tesz a listán szerepeltetett jó gyakorlatok helyszínére. A látogatók a helyi vezetőket felkérlik a jó gyakorlat ismertetésére; így lehetőség adódik azon részletek bemutatására is, amelyek a pályázatból esetleg kimaradtak, ám a program szempontjából fontosak.

A győztesek kiválasztása előtt, a helyszíni tapasztalatok nyomán meghívást kapnak az esélyes önkormányzatok, hogy a saját jó gyakorlatukat az Irányító Bizottság előtt ismertessék, majd a Szakértői Csoport és az Irányító Bizottság együttes döntése alapján mindhárom témában egy-egy pályázó nyeri el a Legjobb Önkormányzati Gyakorlat Díjat.

A DÍJÁTADÓ ÜNNEPSÉG

A programot a TÖOSZ 2010. évi küldöttgyűlése keretében tartandó díjátadó ünnepség zárja, amelyre valamennyi pályázó települési önkormányzat meghívást kap, a nyertes önkormányzatok pedig ismertetik díjat nyert gyakorlataikat.

Védnökök

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium;

Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány (OSI);

Önkormányzati Minisztérium; Nemzeti Fejlesztési Ügynökség;

Szociális és Munkaügyi Minisztérium;

Energia Klub Környezetvédelmi Egyesület

Szociális
és Munkaügyi Minisztérium

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

A LEGJOBB GYAKORLATOK TERJESZTÉSE

A program sikeres pályázatait benyújtó önkormányzatok felkérést kapnak, hogy egy, a TÖOSZ-szal kötendő szerződésben rögzítsék a maguk jó gyakorlatának szélesebb körű ismertetéséhez szükséges csatornákat és módszereket.

Az Európa Tanács Szakértői Központja, a TÖOSZ és a Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány (OSI) vállalja, hogy képzéssel, tanácsadással és információkkal segíti a legjobb gyakorlatok kommunikációját.

A nyertes önkormányzatok vállalják, hogy meghatározott számú önkormányzat képviselőit fogadva ismertetik a maguk díjazott gyakorlatát. A tudásátadás folyamata további innovációk forrása lehet, mert a fogadó önkormányzatok is hasznosítható ötleteket meríthetnek a szakmai párbeszédből.

A TÖOSZ a maga információs csatornáin népszerűsíti a legjobb gyakorlatokat, segítvén ezáltal azokat az önkormányzatokat, amelyek problémáira e gyakorlatok megoldást kínálnak.

HOGYAN PÁLYÁZZUNK?

Valamennyi magyarországi helyi önkormányzat elnyerheti a Legjobb Önkormányzati Gyakorlatok Díját. Egy önkormányzat egyidejűleg akár több pályázatot is benyújthat. Pályázni a mellékelt tartalmú – a www.toosz.hu-ról – letölthető pályázati formanyomtatvány elektronikus kitöltésével lehet. A pályázatot kinyomtatva egy eredeti és egy másolati példányban postai úton (tértivevényes, ajánlott küldeményként) kell eljuttatni a TÖOSZ címére (1386 Budapest 62. Pf.: 908.).

A pályázatokat elektronikus formában a következő címre lehet eljuttatni: palyazat@toosz.hu. A postára adás (postai bélyegző) dátuma legkésőbb: 2009. október 15. A pályázatot a polgármester eredeti aláírásával kell ellátni. A pályázathoz a jó gyakorlat eredményeit bemutató dokumentumok, kiadványok, fotók is csatolhatóak. Az Irányító Bizottság fenntartja a jogot, hogy – bármely kategóriában nem hirdet győztest.

Felmerülő kérdésével forduljon bizalommal

a TÖOSZ titkársághoz, az alábbi elérhetőségek valamelyikén.

Tel: (06-1) 321-2496 Fax: (06-1) 413-0482 E-mail: sabjan@toosz.hu

PÁLYÁZATI FORMANYOMTATVÁNY

A település neve:

Röviden a településről (max. 100 szó):

A jó gyakorlat a pályázati kiírás alábbi területére vonatkozik (kérjük x-szel jelölni a következő felsorolásból):

Közösségi összefogással a helyi fejlesztésekért a LEADER-program keretében

Roma integráció a társadalmi kohézió erősítésére

Megújuló energiaforrások használata és/vagy energiahatékonysági legjobb gyakorlatok

A jó gyakorlat elnevezése:

Adjon rövid összefoglalót a jó gyakorlatról

(max. 200 szó terjedelemben):

Felhasználtak-e EU pályázati forrásokat a gyakorlat megvalósításában?

Igen/nem

Amennyiben igen, a benyújtott projektjavaslat azonosító száma:.....

A projekt végrehajtásával megbízott személy adatai:

Név és az önkormányzatban betöltött pozíció:

Cím: Telefon: E-mail:

Alulírott tanusítom, hogy a pályázatban foglalt adatok megfelelnek a valóságnak.

Polgármester neve:

P.H.

Aláírás

INFORMÁCIÓK A JÓ GYAKORLATRÓL

A település (vagy közösség: kistérség, LEADER-akciócsoport, megye) legfőbb problémái

Írja le az önkormányzat fő problémáit, hivatkozzon hivatalos dokumentumokra, amennyiben az szükséges. (max. 100 szó)

A probléma leírása, amelyre a gyakorlat megoldást nyújt

Írja le az okokat, összefüggéseket, amelyre a gyakorlattal választ kívántak adni, megnevezve a csoportokat, a módszereket, az időzítést is. (max. 200 szó)

A jó gyakorlat bevezetésének céljai

Mit kívántak elérni a gyakorlat bevezetésével? Ki a gyakorlat célcsoportja? (max. 100 szó).

A jó gyakorlat kezdeményezése és előkészítése

Ki kezdeményezte (önkormányzat, állampolgárok, támogató, civil szervezet, magáncég stb.) a probléma megoldását? Ki tervezte meg a jó gya-

korlatot, és milyen lépésekkel (stratégiaalkotással, akciótervvel, projektjavaslattal) tervezték annak végrehajtását? A jó gyakorlat az önkormányzat általános stratégiájának része, vagy speciális stratégiát alkottak erre a célra? Miért e kezdeményezés mellett döntöttek? (max. 300 szó)

A jó gyakorlat megvalósítása

Írja le röviden a gyakorlatot. Milyen tevékenységeket folytattak annak végrehajtása során (Ki hajtotta végre a gyakorlatot? Ki szervezte, menedzselte azt? Mennyi ideig tartott a tevékenység? Hol valósult meg a tevékenység?) Van-e partnere az önkormányzatnak a jó gyakorlat végrehajtásában? Amennyiben igennel válaszol, részletezze a partnerek hozzájárulásának jellegét, mértékét! (max. 400 szó)

Ki menedzselte (önkormányzat vagy a partner) a gyakorlat kialakítását? Mikor kezdték és mennyi ideig tartott a bevezetés? Felmerült-e valamilyen probléma a bevezetés során, ha igen, melyek voltak azok, és hogyan oldották meg azokat? (max. 300 szó)

Milyen módszereket (találkozók, nyilvános viták, tömegkommunikáció, kiadvány, önkormányzati honlap, emailek stb.) alkalmaztak a helyi lakosok bevonására a gyakorlat előkészítése és megvalósítása során? (max. 100 szó)

A jó gyakorlat eredményei

Mutassa be a gyakorlat eredményeit, amelyek választ adtak a 2. pontban felsorolt problémákra! Hatással volt-e a gyakorlat az önkormányzat igazgatására és hogyan? Hatással volt-e a gyakorlat az önkormányzati szolgáltatások felhasználóira, és hogyan? Az Ön megítélése szerint a lakosságnak hány százaléka tartozik a gyakorlat hasznélvezői közé? (max. 300 szó)

Van-e hivatalos elemzés a gyakorlat eredményeiről? Ki tartja nyilván az eredményeket, és milyen módon? (max. 100 szó)

Népszerűsítették-e a gyakorlatot, és milyen módon (tömegkommunikáció, konferencia, találkozók stb.)? Megismerték-e a helyi lakosok a gyakorlatot, és mennyire voltak elégedettek azzal? Más önkormányzat megismerte-e a gyakorlatot? Alkalmazta-e már más önkormányzat is azt? (max. 200 szó)

Mutassa be, hogy a gyakorlat végrehajtása milyen hatással volt az önkormányzat 1. pontban felsorolt problémáira! (max. 100 szó)

Források

Mennyibe került a gyakorlat végrehajtása? Milyen pénzügyi forrásokat (önkormányzat saját költségvetése, állami források, támogatók stb.) használtak fel? Mekkora volt a gyakorlat összes forrásigénye (emberi erőforrás az önkormányzaton belül és azon kívül is, számítógépek, irodák, más eszközök)? Okozott-e megtakarítást a gyakorlat az önkormányzati költségvetésben, és ha igen, akkor milyen módon és mekkora összegben? (max. 200 szó)

A jó gyakorlat fenntarthatósága

Folytatják-e a gyakorlat végrehajtását, és ha igen, milyen forrásból finanszírozzák azt? Milyen módon hat a példa eredménye a jövőre nézve? Van-e valamilyen világos, intézményesült mechanizmusa (hivatalos dokumentum, az állampolgárok magatartásváltozása stb.) a gyakorlat folytatásának a jövőben? (max. 100 szó)

Támogatás más önkormányzatnak a jó gyakorlat átvételére

Van-e valamilyen speciális előfeltétele (szervezési, pénzügyi, földrajzi stb.), hogy más önkormányzatnak segítséget tudjanak nyújtani a jó gyakorlat átvételéhez? Mit tud felajánlani segítségül (tanulmányutak, látogatók fogadása, képzés, dokumentumok, szakértői támogatás stb.) ahhoz, hogy más önkormányzat is alkalmazza az Önök gyakorlatát? (max. 100 szó)

Tanulságok-megjegyzések

Mutassa be, hogy mit lehetne még javítani a gyakorlat ismételt végrehajtása során! Melyek voltak a legnagyobb kihívások, amelyekkel a végrehajtás során szembesültek? Mik a levonható tanulságok? (max. 200 szó)

A pályázati formanyomtatvány elérhető a TÖOSZ honlapján (www.toosz.hu). A pályázatot két nyomtatott (egy eredeti és egy másolat) és egy elektronikus példányban (palyazat@toosz.hu e-mail címre) postai úton kell benyújtani ajánlott küldeményként a TÖOSZ címére (1386 Budapest 62. Pf.: 908.), legkésőbb 2009. október 15-ig.

A PÉLDÁTADÓ GYAKORLATOK PÁLYÁZATÁRA 2008- BAN BEÉRKEZETT 15 LEGJOBB GYAKORLAT ÖSSZE- FOGLALÓJA

(a teljes pályázati anyagok letölthetőek a www.toosz.hu című weboldalról)

A LAKÓHELYHEZ KÖTŐDÉS ERŐSÍTÉSE

A múlt értékeivel a jövőért – Kazár

Lélekszám: 2122 fő

A jó gyakorlat egy 1996-ban kezdődött komplex falumegújítást takar, amikor felismerték, hogy Kazár jövője a múltjában gyökerezik. Keresték és hangsúlyozták a település egyediségét és különlegességeit, a hangsúlyt az identitás tudat erősítésére, a közösség építésére helyezték. Vallják: ahhoz, hogy a település lakói magukénak érezzék a falut, szükség van a mentális, kulturális környezet megteremtésére, rendezvények szervezésére.

Az építészeti, kulturális és szellemi örökség megőrzésére építve kezdték meg a fejlesztési irányokat kijelölni. Hosszú évek óta kiemelt szerepet kapott a helyi lakosság identitástudatának és kötődésének erősítése, a

civil szerveződések felkarolása. Ezek legfontosabb eszközét a kulturális értékek megőrzésében és a településen szerveződött civil háló létrejöttében látják.

A település hagyományainak megőrzése, a népviselet, az építészeti örökség, a rendezvények, programok, a fiatalok és idősek közötti kapcsolat megteremtése, ápolása, a közös munka olyan összetartó erőt jelent a településen, mely minden ott élő számára nagyon fontos.

Az önkormányzat vezetői úgy gondolják, tevékenységük attól sikeres, hogy a közösség érzi, használja, fejleszti a múltból örökölt és jelenben is ható értékeit, a civilektől származó, jobbitó, építő és kreatív szándék és akarat segíti a település fejlődését.

Források: Az önkormányzat által 1998-tól több, mint 4 milliárd forint forrás került felhasználásra a fejlesztések megvalósításához. A finanszírozás jelentős része pályázati források, állami és európai uniós támogatások segítségével történt, az önrész saját forrásból származott. Nagy segítséget jelent a civil szervezetek együttműködése és természetbeli hozzájárulásuk, hiszen nagyban segítik a megfelelő humán háttér rendelkezésre állását a különböző programokban.

Reményteljes falumegújítás – Kozárd

Lélekszám: 191 fő

Előregedés, elhagyatottság, elnéptelenedés, reményvesztettség ülte meg a rendszerváltás utáni kis falut, bezártak a környező bányák, eltűntek az ipari üzemek és eltűnt Kozádról két generáció. A 2002-ben megválasztott képviselő-testület és a polgármester fogadalma volt a falu életre keltése, munkahelyek létrehozása, a környező agrárcégek megerősítése, a fiatalok és elszármazottak visszahívása, az idősekkel való törődés erősítése. Megkezdik a falu állapotának és értékeinek felmérését, meghívják tervező és fejlesztő barátaikat, terveznek, pályáznak és nyernek. Iskolabuszt vesznek, buszmegállót, utakat építenek, elindul a falu csatornázása és a szennyvíztisztító építése, a roskatag faluház és az omladozó harangtorony helyreállítása, a szép üvegkupolás kápolna és az új faluközpont építése, a turisztikai vendégházak, az étterem építése. Mára már országos hírű az Almavirág Fesztivál, a Magyar Ízek és a Muzsikál az Erdő rendezvények szervezése, a falu turisztikai és kulturális megismertetése és évente 15 000 látogató fogadása. Kozárdon a kontyos palóházak java részét átépítették, de a megmaradtakat az utolsó órákban, 2003-ban helyi védelem alá vonták és fokozatos eredeti helyreállításuk folyamatban van. Ezt a megújuló palóc faluképet gazda-

gítja a falu főutcáján a magyar vidék művészetét reprezentáló gyarapodó szoborpark és a Faluház Galéria. A falu az NFT 1. ciklusában több mint 30 projektet indított, amellyel a pásztói kistérség legsikeresebb településévé, a fejlesztés európai példájává vált. Eredményeiket több hazai és nemzetközi falumegújítási fórumon ismertették.

Források: Az emberi erőforrások szinte 100 százalékban külsősök voltak, tekintettel arra, hogy a körjegyzőség más településen működik, a kozárdi polgármester nem főállású. A projektek előkészítését és végrehajtását egy helyi cég felajánlasként és támogatásként végezte.

A jó gyakorlatot jelentő fejlesztések hozadécai folyamatosan jelentkeznek. A falu rendezvényei saját létesítményekben jelennek meg. Ezek mellett a turisztikai forgalom fellendülése 2009. január 1-től az idegenforgalmi adóban is megjelenik. A projektek fenntartásához saját alkalmazottak és közcélú és közhasznú munkások vannak.

Felhasznált források: AVOP-3.4.1.-2004-09-0166/05, valamint AVOP LEADER- és SAMPARD-projektek.

A lakosság bevonása a döntéshozatali folyamatokba – Kőszárhegy

Lélekszám: 1480

Jó gyakorlatuk célja, hogy a településfejlesztés aktív szereplőivé tegye a település lakosait, civil szervezeteit és vállalkozásait egyaránt. Ennek érdekében a kommunikációnak és az együttműködésnek olyan módszereit fogalmazták meg és alkalmazták, amely az állampolgári értékítéletet összekapcsolja a szakértői tevékenységgel. Hétköznapi nyelvezet használatával építenek nagy léptékű és nagy időtávú fejlesztési koncepciókat és stratégiákat. Ennek eredményeként a település lakói részévé válnak a tervezési és a megvalósítási folyamatoknak egyaránt. A fejlesztések saját elképzeléseiken alapulnak, így saját eredményként tudnak tekinteni rá. A résztvevők az átlagosnál jobban átlátják azt a finanszírozási környezetet, amelyben az önkormányzat igyekszik előteremteni a fejlesztésekhez szükséges forrásokat, ezáltal jobban megértik a prioritás alapú, kompromiszsumok mentén történő gondolkodás szükségességét. Az együttműködési kedv növelése érdekében nagy hangsúlyt fektetnek a közösségépítésre és -szervezésre. Ennek során az aktív civil szervezeteket tehermentesítik a rendezvényszervezés és a forrásszerző munka alól annak érdekében, hogy több időt tudjanak fordítani a közösségi programok eredményeinek átélésére, feldolgozására.

Források: A gyakorlat végrehajtása évente 4-5 millió forintba kerül. Fontos azonban látni, hogy az egyes részgyakorlatok ennél jóval alacsonyabb összegből is megvalósíthatók. A rendszer fejlődésével annak öfenntartása területén egyre nagyobb pénzügyi hatékonyság érhető el, hiszen minél sokrétűbb és összetettebb a rendszer, annál több külső forrást tud elérni. Így az önkormányzati támogatások folyamatosan kiválthatók, néhány év alatt a teljes önfinanszírozás is elérhető, de a kezdetekkor nélkülözhetetlen az önkormányzat pénzügyi kezességvállalása.

Felelősen a közösségért! Felelősen Fehérvárért – Székesfehérvár

Lélekszám: 102 344 fő

A Felelősen a Közösségért! Felelősen Fehérvárért! elnevezésű, CSR Hungary 2008 Díj Különdíjas társadalmi felelősségvállalási program 2008. február 19-én indult útjára. A Magyarországon egyedülálló kezdeményezés három fő területre összpontosít: környezetvédelem, fenntarthatóság; egészségmegőrzés, prevenció; közbiztonság. A program újszerűsége abban ismerhető fel, hogy Magyarországon elsőként Székesfehérvár önkormányzata kezdeményez egy széles társadalmi összefogáson alapuló, ugyanakkor a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának (CSR) elvein és eszközrendszerén nyugvó, hosszú távú projektet a lakóhelyhez kötődés, az egyéni felelősségvállalás erősítése érdekében.

A program megadja a keretét a jócselekedeteknek. A legfőbb üzenete, hogy politikai hovatartozástól független összefogással, aktív, segítő szándékkal, sokkal több mindent lehet a közösségért tenni, mint azt gondoljuk.

Előnyök, amiket hoz: egymás kezébe adják a kilincset az ügyed támogatói; a lakók úgy érzik, hogy a megfelelő ember vezeti őket; csökkenti az ellenlábások igazságtalan támadásainak hatását; nem kell több 10 millió forintot költeni a kampányra.

Források: A program és a hozzátartozó honlap (www.fehervarert.hu) kialakítása önkéntes munka, vállalkozások térítésmentes szolgáltatásaként valósult meg. A gyakorlat végrehajtása, a felajánlásoknak, az önkéntes munkáknak köszönhetően nem került plusz költségbe az önkormányzatnak. A 2008-as évben egyetlen forint sem volt elkülönítve a gyakorlat kivitelezésére és megvalósítására. A jó gyakorlat fontos eleme, hogy elsősorban nem önkormányzati forrásokat használ fel, hanem a településen működő – a várost egyébként is segítő – vállalkozások felajánlásai (anyagi és emberi erőforrások) célirányosan kerülnek felhasználásra. A hivatalon belül egy fő foglalkozik a program koordinálásával egyéb tanácsadói feladatai mellett, a kommunikációs és civil kapcsolatok irodája munkatársainak bevonásával.

Virágos Velence mozgalom – Velence

Lélekszám: 5063 fő

Az 1996-ban indult mozgalom elindítója a hosszú távú fejlesztési terv készítésénél merült fel a lakosság részéről, miszerint igényelték a gondozott közterületek, egységes rendezett falukép kialakítását.

2000-ben a Virágos Magyarországért környezetcsépítő versenyen első helyezést értek el, a benevezett 360 település közül. Ez további erőt adott a szervezőknek, mivel az elnyert első helyezésből adódóan, Velence képviselhette Magyarországi falvakat az Európai Virágos Városok és Falvak versenyén. Hatványozott erővel készítették elő a 2001-es évet, amikor is a nemzetközi versenyen városuk ezüst oklevelet kapott, és a lakossági mozgalom elismeréseként különdíjban részesült.

A program egymásra épülő elemek egysége, mely folyamatosan fejlődik és egészül ki új elemekkel. Az új ötleteket, javaslatokat lakossági fórumon vitatják meg, maximálisan szem előtt tartva a lakosok igényeit, akik nemcsak elfogadják, de igénylik is a programban való aktív részvételt. Az önkormányzat kezdeményezésére indult a gyakorlat, hogy mindenki vegyen részt a városszépítő munkában. Kettős feladata volt, egyrészt megfelelni az idegenforgalmi elvárásnak, másrészt helyszínt és alkalmat adni az állampolgárok találkozásának, ismerkedésének,

végző cél: hogy minden itt élő a magáénak érezze várost, mindenki tegyen is valamit a környezet szépítéséért ezáltal is kötődjön minél jobban városhoz.

A jó gyakorlat lényege a munka és a virágosítási, környezetszépítési mozgalom körütekintő megszervezése, amely két részterületen folyik:

Közterületeken, közös ültetéssel.

Lakóházak előtti közterületeken, az utcák benevezésével.

102 utcánk van, első évben 3 utca pályázott, 2007-ben 75 utca, (73 utcabizalmival) ma 87 utca (84 utcabizalmival). További 20 000 palánta kerül ki a közterületekre. Minden évben új kezdeményezésekkel bővül a mozgalom. Például: Babák Rózsakertje, Virágbarátság, Virághíd, Rózsa díj stb.

Források: Éves bekerülési költség: 30 millió forint; Önként vállalt munka értéke: 3,5–4 millió forint; Pályázaton nyer összeg: 2 millió forint.

Az önkormányzati dolgozók szintén munkaidőn kívül, társadalmi munkában végezték az előkészítő tevékenységet, az önkormányzat számítógépein.

ROMA INTEGRÁCIÓ, A TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSÉRE

Jobb gyertyát gyújtani, mint szidni a sötétséget – Budapest XIII. kerület

Lélekszám: 104 982 fő

Az önkormányzat az Esélyegyenlőségi Programjával megteremtette annak alapját, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok ezen belül is a romák munkaerő-piaci és társadalmi reintegrációja, esélyegyenlőségük megteremtése rendszerszerűen történjen.

Jó gyakorlat lényege: A fenti dokumentum alapján a Cigány Kisebbségi Önkormányzat bevonásával készítettek el egy intézkedési tervet, amely az oktatás, a foglalkoztatás, a lakhatás, a társadalmi szemlélet befolyásolása és az esélyegyenlőség területére terjed ki. A program jelentősége, hogy összefogja azokat a szervezeteket, amelyek a kerületben érintettek az integráció érdekében, kijelöli számukra a konkrét feladatokat és határidőket, egyben eszköze a célkitűzés monitorozásának. Előnye, hogy az önkormányzat által elfogadott általános célágazatközi együttműködésre, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat aktív részvételére épül. A terv kiinduló pontja az egyenlő bánásmód biztosítása, de a Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a terv során lét-

rehozott egyes fórumok bevonásával egyes területeken pozitív diszkrimináció lehetőségét is megteremti. A terv projekt szemléletben foglalja össze a romák helyzetét javító intézkedéseket, egybegyűjti ezeket, és a jó gyakorlat felelősei vallják, hogy a felelősök, határidők kitűzésével valós változásokat idéz elő.

Források: Maga a projekt végrehajtásának pénzügyi vonzata nem volt, az intézkedési tervből adódó feladatokat a szakemberek önként és ingyen végzik. Minden munkatárs szakmai elkötelezettség miatt vállalta fel, hiszen a jó gyakorlatnak be kell épülnie a mindennapi munkába. Az egyes részintézkedések pénzügyi forrását az önkormányzat költségvetése tartalmazza, de ezek sem többletkiadások, hanem a meglévő források hatékonyabb felhasználása.

Közös Kincs – Deszegregációs Program Hajdúböszörményben

Lélekszám: 32 349 fő

Hajdúböszörményben az elmúlt években több kísérlet történt arra, hogy az önkormányzat az oktatási szegregációt felszámolja. Elkészült és elfogadásra került az Esélyteremtő Cselekvési Program, amely célként tűzte ki városi szinten az oktatási szegregáció felszámolását és alulról jövő

kezdeményezésre a város pályázott (HEFOP). Az integrált oktatást, az öt óvodai csoportot és a szegregált alsó tagozatot működtető Kincskereső Óvoda és Általános Iskola többlépcsős funkcióváltásával valósította meg az Önkormányzat: megszűnt a 3–4. osztály, az iskolaéretlen gyermekeknek ovi-suli csoport alakult, Tanoda alakult a térség HHH gyermekei részére, előre tervezetten történik a gyermekek befogadó iskolába irányítása az újbóli szegregáció megelőzésére.

Befogadó intézmények:

Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény a telep oláh cigány gyermekeit is átveszi, itt 20 százaléknál alacsonyabb a roma arány.

A többségi korosztálybeli gyermekek, a három párhuzamos osztály indítására engedélyt kapott Bocskai István Általános Iskola és Városi Sportiskolában tanulnak, a HHH tanulók aránya elenyésző, 10 százalék alatti, ideális befogadó partner.

Középkerti Általános Iskolában 20 százalék alatti jóval a HHH tanulók aránya

Források: A projekt 45 170 000 forintba került, ennyit nyertünk a pályázaton, melyhez önerő nem kellett. A 25 hónapon át tartó projekt nem terhelte az önkormányzat költségvetését. Az elnyert összeg felül 286

pedagógus részesült 30 órás képzésben, melyet a központi program keretében biztosítottak a pedagógusok számára. Egy-egy gyermekbarát tanterem került kialakításra, a Tanoda e szükségletnek megfelelően számítógépekkel, fénymásolóval, tévével, videóval lett felszerelve, összesen 25 125 000 forint értékű eszközbeszerzésre került sor. Emberi erőforrásokkal kapcsolatos költségekre 14 023 000 forintot használtak, egyéb beszerzésre 4,5 millió forintot, s a Tanoda üzemelési költségét is tartalmazta a pályázati költségvetés.

Megtakarítást nem hozott a projekt, azonban a gyermekek együttneveléséből származó előnyök, nem elsősorban a költségvetésben, hanem a gyermekek magasabb iskolai végzettségében, jobb munkaerő-piaci helyzetében jelentkezik egy későbbi időpontban.

A roma társadalmi integráció és egészségfejlesztés óvodáskortól – Háromfa

Lélekszám: 846 fő

Óvodáskortól a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kiemelt támogatása óvodai, iskolai és önkormányzati projektek segítségével valósul meg. A település valamennyi nevelési, oktatási, kulturális intézménye alapvető

feladatának tekinti a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szegregációmentes minőségi nevelését, oktatását. Az integrációs pedagógiai rendszer kiépítése, a kompetencia alapú oktatás, a MAG-program, a kisebbségi nevelés, oktatás, a helyi fejlesztésű egészségfejlesztési program együttes alkalmazása biztosítja a gyermekek hatékony fejlesztését, ami kiegészül az önkormányzat által a művelődési ház keretében szervezett egészségfejlesztési és kábítószer prevenciók rendezvényekkel. Ezzel a település képes a társadalmi és kulturális különbözőségekre megértésre, felismerésre és eredményes kezelésére.

Források: MAG Megelőzés – Alkalmazkodás – Gondoskodás holland–magyar projekt, 1–3. év holland–magyar külügyminisztérium, 4. évben HEFOP-finanszírozás; Társadalmi beilleszkedés elősegítése, lemorzsolódás csökkentése, módszertani megújulás, hollandiai tanulmányút. HEFOP-2.1.3 (IPR); Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelése-oktatása (konzorciumban 4 település 15 000 000 Ft-ot nyert). HEFOP- 2.1.5 (IPR); Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelése-oktatása (konzorciumban 5 település 23 000 000 Ft-ot nyert). HEFOP- 3.1.3 (Kompetencia alapú oktatás); Alkalmazkodás a szociális és kulturális háttérbeli, képességbeli és tanulási igényességben mutatkozó eltéréshez (az intézmény önálló pályázatán nyert összeg: 17 500 000 Ft). 12/2007 (III.14.) OKM rendelet alapján elnyert támogatás 2 521 500 forint; In-

tegrációs és képességkibontakoztató felkészítés. HEFOP- 2.1.9 (Nyári napközis tábor); A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelésből történő lemorzsolódásának csökkentése (Elnyert összeg: 3 380 000 Ft); 9/2008. (III.29.) OKM rendelet szerinti pályázat; Integrációs és képességkibontakoztató felkészítés (Elnyert összeg: 1 722 000 Ft); 9/2008. (III.29.) OKM rendelet szerinti pályázathoz kapcsolódva; Reneszánsz túra (Elnyert összeg: 559 000 Ft); 36/2008. (XII.23.) OKM rendelet szerinti pályázat; Az integrációs rendszerben résztvevő intézményekben dolgozó pedagógusok anyagi támogatása (Támogatás összege: 1 435 000 Ft); 2007/2008. IPR (1 301 500 Ft); óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programja; 2008/2009. IPR (1 370 000 Ft); óvodai integrációs program a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programja; 36/2008. (XII.23.) OKM rendelet szerinti pályázat; Az integrációs rendszerben résztvevő intézményekben dolgozó pedagógusok anyagi támogatása (Támogatás összege: 1 172 600 Ft).

2003-tól a program hozzávetőleges összköltsége kb. 42 000 000 forint volt, de ebből az emberi erőforrást nem lehet külön kimutatni, hiszen a munkák jó része díjazás nélkül valósult meg. Az önkormányzat költségvetésében

jelentős megtakarítást ért el, hiszen a képzések költségét a programok finanszírozták, az iskola és az óvoda esetében új felszerelések, számítástechnikai eszközök és berendezési tárgyak kerültek megvásárlásra, amik szintén a programok által kerültek finanszírozásra. Minden intézmény esetében jelentős volt a fejlesztőeszközök beszerzésére fordított összeg is. A két kábítószert megelőző pályázat kivételével a pályázatok utófinanszírozásuk voltak, amikhez a forrást az önkormányzatnak kellett megelőlegezni, ez néha átmeneti nehézséget is okozott. Azonban pont ennek köszönhetően az informatikai berendezések, taneszközök, fejlesztőeszközök mind az óvodában, iskolában, művelődési házban nagyon magas színvonalúak.

Kéz a kézben – Hódmezővásárhely

Lélekszám: 47 823 fő

PISA-vizsgálatok is bizonyítják, hogy iskoláink nem hatékonyak a korszerű tudás közvetítésében, és konzerválják a társadalmi különbségeket. Hódmezővásárhely e két folyamat ellen alakította ki jó gyakorlatát. Egyrészt az országos kompetenciamérések (2004 óta) tudatos elemzése révén hangsúlyt helyez az új pedagógiai módszerek alkalmazására, másrészt kiemelt szerepet kap a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

felzárkóztatása, és a teljes körű esélyegyenlőségének megteremtése. A város egy komplex, az iskolarendszer teljes átszervezésén alapuló, hosszú távú projektet indított, melynek célja, hogy valamennyi városrész iskoláiban, minden gyermeknek ugyanolyan színvonalú oktatást, nevelést biztosítson.

A jó gyakorlat főbb alappillérei:

Szükségletfelmérés-demográfiai adatok elemzése.

Az új intézményrendszer igazodjon a megváltozott társadalmi követelményekhez.

Jól felkészült pedagógusok maradjanak a pályán.

Elérhető közoktatást a város minden pontján!

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja is elengedhetetlen.

Több szereplő – nagyobb hatékonyság: Az integrációs feladatokon osztoznak a nem önkormányzati fenntartókkal és civil szervezetekkel.

Elkészült egy átfogó koncepció, mely többek között tartalmazta: demográfiai adatokat, a szociális háttérrel és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét mutató térképet, továbbá független szakértő cég elkészítette minden általános iskolai pedagógus teljesítményértékelését. A helyzetelemzés követték a fenntartói döntések, melyek az oktatási törekvések mellett a város más ágazati céljaihoz is

igazodtak (antiszegregációs terv, Egészséges Vásárhely Program-EVP, stb.). A szerkezeti átalakítás során az összes általános iskola megszüntetésre került és csupán öt önkormányzati került újjáalakításra. egy iskola kistérségi, egy pedig egyházi fenntartásba került. Az integráció kialakítása azonban folyamatos feladat, melynek szerkezeti változása köré épül a szakmai megvalósítás, többek között a pedagógusok továbbképzése, a mindennapos testnevelés programja, a városi IPR-munkaközösség tevékenysége, az innovatív pályázati munka és az Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Központ és Nevelési Tanácsadó létrehozása, amely biztosítja az utazó gyógypedagógus és iskolapszichológus hálózatot.

Források: HEFOP 2.1.5.B Kéz a kézben: 47 354 600 forint; HEFOP 2.1.9. Kéz a kézben nyáron: 8 850 000 forint; Saját költségvetés terhére indult iskolabusz, melynek költségei: ~30 000 000 forint; Tanoda támogatás összege: ~3 000 000 forint.

Hazai forrás: 12/2007. (III.14.) OKM rendelet – képességkibontakoztató és integrációs felkészítés, továbbá óvodai fejlesztő program szervezéséhez igényelhető támogatás – 25 682 500 forint; 9/2008. (III. 29.) OKM rendelet – képességkibontakoztató és integrációs felkészítés, továbbá óvodai fejlesztő program szervezéséhez igényelhető támogatás – 31 473 500 forint.

A pénzügyi megtakarítás, leginkább az intézmények megszüntetésével kapcsolatban létrejövő létszámcsökkentésben és az épületek költséghatékonyabb kihasználásában valósult meg (megközelítőleg 200 millió Ft.), továbbá a tanulólétszámok osztályon belüli növelésével a normatívákat is hatékonyabban tudja kihasználni az önkormányzat.

Roma tanulók ösztöndíja – Kaposvár

Lélekszám: 67 813 fő

A roma származású tanulók ösztöndíja mint új ellátási forma 1995 szeptemberében került bevezetésre a városban és a mai napig jól működik. Az ösztöndíj nem a szociális helyzethez, hanem a tanulmányi eredményhez a megfelelő iskolai előremenetelhez kapcsolódik. Az ösztöndíj pályázat adott évben tanulmányi félévenként kerül kiírásra. A támogatás összege iskolatípustól (általános-szakiskola, szakközépiskola, főiskola és egyetem) tanulmányi eredménytől függően változó. A pályázati kiírásról, a benyújtás határidejéről az érintettek intézményeiken keresztül értesülhetnek. Ezen felül a helyi médiákban, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján is közzétételre kerül a pályázat. A benyújtott pályázatok elbírálását a Cigány Kisebbségi

Önkormányzat végzi. A pályázatot elnyert tanulókat minden félévben a város polgármestere és a Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke ünnepélyes keretek között értesíti a döntésről.

Források: A 2007/2008-as tanévben 1 500 000 forint volt. Az ösztöndíjrendszer bevezetéséhez állami forrás nem kapcsolódott, hisz' azt önként vállalt feladatként, teljes egészében a települési önkormányzat finanszírozta, és az e célra fordított összeg évről évre növekedő tendenciát mutat.

Integrált roma program a nyíregyházi Huszár lakótelepen – Nyíregyháza

Lélekszám: 118 273 fő

A projekt helyszíne a Huszár lakótelep, a belvárostól nem messze, vasúttal, ipari épületegyüttesekkel elzárt terület. A telepen 1257 bejelentett lakos él, ami a városlakók valamivel több mint 1 százaléka. A lakótelep etnikai összetételére jellemző, hogy a cigány kisebbség 98százalékban van jelen.

Az Integrált roma program a nyíregyházi Huszár lakótelepen projekt első lépése a spontán szegregálódott telep területén működő alapfokú oktatás megszüntetése. Az integrált nevelés, oktatás elősegíti a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók társadalmi beilleszkedését, hátrány-

kompenzálásukat. A Huszár lakótelepen élő gyermekek nagyfokú szocio-kulturális hátránnyal rendelkeznek, az iskolai szegregáció pedig fokozta hátrányukat. A társadalmi integráció elősegítése, az esélyegyenlőség megteremtése, a szocio–kulturális hátrányok csökkentése érdekében Nyíregyháza Önkormányzata 2007. július 31-ével megszüntette a 13. számú Általános (Huszár lakótelepi) Iskolát, ahol 100 fő, főleg roma származású gyermek tanult. A telepi iskola bezárását követő tanévtől a tanulók elhelyezése olyan iskolába történt, ahol alacsony a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma. A gyermekek beíratása az új iskolákba 2007. május folyamán megvalósultak.

A sikeres integráció érdekében egyrészt fókuszáltunk a telepi iskolába járó gyermekekre, az őket befogadó iskolákra, az iskolák pedagógusaira, szülőire, másrészt a telepen élő szülőkre. Az oktatás, a gyermekvédelem, az egészségügyi és a szociális ellátórendszer tagjainak szoros együttműködése révén kezdődött az integrációs program. Lényeges eleme a projektnek a „befogadó” iskolák felkészítése ezen tanulók fogadására, oktatására, az esetlegesen megjelenő problémák kezelésére tréningeket szerveztünk. A gyermekek sorsának követése, irányítása a felmerülő problémák kezelése pedagógus – mentor – munkája révén valósul(t) meg. A mentorok a telepi iskola pedagógusai,

akik személyesen ismerik az iskolába járó gyermekek családját, egyéni problémáit és nagy tapasztalattal rendelkeznek a hátrányos helyzetű roma gyermekek oktatásában.

Az Integrált roma program a nyíregyházi Huszár lakótelepen projekt következő elemei: a volt iskolaépület közösségi térré alakítása, a telepen élők életminőségének és életkörülményeinek javítása. A *Huszár-telep területi és társadalmi reintegrációja* című városfejlesztési program kidolgozásával városunk tagja lett az Urbact II. elnevezésű projekt RegGov munkacsoportjának (*Regionális irányítású fenntartható integrált szociális városrehabilitáció* című pályázat), amelynek vezetője Duisburg város. E projekt előkészítő szakasza 2008. október 31-én ért véget, a végrehajtás szakasza pedig 30 hónapig tart 2008-novembertől.

Források: A projekt során felmerülő költségek az önkormányzat költségvetésében biztosítottak. Az iskolai integráció következtében az emberi erőforrások átcsoportosítása megtörtént. A szociális és gyermekvédelmi programok lebonyolítására a szervezetek költségvetési fedezetének biztosításán túl 3 millió forint került felosztásra bizottsági döntés alapján.

A megszüntetett iskola épület teljes rekonstrukciójához, közösségi térré alakításához pályázati forrást kívánunk igénybe venni, de az épület egy részének átalakítása mindenképpen indokolt a forrás elnyeréséig is, így ez az önkormányzat költségvetését terheli.

A Huszár lakótelep IVS-ben meghatározott élhetővé tétele pénzügyi forrásokat igényel, ezek azonban a jövő kiadásai között jelennek meg, előre pontosan nem meghatározható összegben.

Az Urbact II. projektben 80 százalékos ERFA támogatás mellett 20 százalék önerő szükséges, amely 2,5 millió forintot jelent.

BEFEKTETŐK VONZÁSA, A HELYI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

Abasári Technológiai és Innovációs Park – Abasár

Lélekszám: 2650 fő

A jó gyakorlat az Abasári Technológiai és Innovációs Park létrehozása volt, amely központ önerőből történő kialakításával az önkormányzat a munkanélküliség csökkentését, a mezőgazdasági termékek színvonalának emelkedését, a település fiatalítását, valamint a gazdasági élet fellendülését érte el. A beruházás munkát biztosított a helyi vállalkozóknak, többek közt az önkormányzat 100 százalékos tulajdonában lévő Településfejlesztési KHT-nak is, amely többek között helyi munkanélkülieket alkalmaz közmunkásként. Az ipari parkban nem csak munkahelyek jöttek létre, de hamarosan megvalósul egy benzinkút is, amely már régóta neuralgikus pontja a településfejlesztésnek. Az ipari park kialakításával párhuzamosan egy kétszer kilencakásos lakóház kialakítása is elindult, mert az ipari park munkahelyteremtő ereje előreláthatólag komoly vonzóerőt jelent a térségben élő fiatalok számára, hogy Abasárra költözzenek és komoly visszatartó erőt jelent a település elhagyásával szemben.

Források: Saját forrásból építették ki az ipari parkot, a területek kisajátítása is az önkormányzat költségvetéséből történt. Az ipari park kialakítása – közművesítés,

ipari parkká minősítés – a befektetők által megvásárolt területekből adódó bevétel segítségével, azaz a jó ütemezéssel történt. A gyakorlat megtakarítást nem eredményezett, viszont bevételt termel a közeljövőben az iparüzési és a helyben maradó személyi jövedelemadók kapcsán. Felmérhetetlen az az eredmény is nem segélyből, hanem munkából tudnak fiatal diplomások és alulképzett segéd munkások is élni és megélni. Így tehát egyfajta nagyon fontos megtakarítást képeztek a településnek, mikrokistérségnek és az országnak is. A legfontosabb az ütemezés, az önkormányzat első körben megfinanszírozta a kisajátítást, majd utána már a folyamatos értékesítésből finanszírozták. A 60 hektáros terület kialakítása megközelítőleg 70 millió forintba került. A terület 96 hektárral bővíthető, ennek előkészítése folyamatban van.

A Középső-Ferencváros rehabilitációja (75 hektáron) – Budapest IX. kerület

Lélekszám: 57 220 fő

A Középső-Ferencváros Rehabilitációja közel 15–20 évvel ezelőtt kezdődött. A Szabályozási Terv megjelölte az elbontandó, illetve felújítandó épületeket. Évenként akcióprogram keretében történik a terület fokozatos

megújítása. Az elbontott épületek helyén ingatlanértékesítést követően a beruházók építik fel az új házakat, míg a felújítást az önkormányzat végzi. Az értékesítésből befolyt összeg a közterületek rekonstrukciójára, illetve a tömbbelsőkből a közös zöldterületek kiépítésére fordítódik. A területen az elmúlt mintegy 15 évben 170–175 ingatlan értékesítésére került sor, s a fejlesztéseket 54 beruházó végezte. Ez is jelzi, hogy a rehabilitáció igen közkedvelt s az egész terület arculata jelentősen megváltozott, átalakult. A lakóházak mellett a Semmelweis Egyetem egy új oktatási központja is itt épült fel, mely eredményeként a terület fiatalos lendületet kapott. A közparkok és a közös zöldterületek kiépülésével pedig a belvárosban egy zöld övezet alakult ki.

Források: A Középső-Ferencváros rehabilitációja, annak költsége összetett. Egyik fő eleme az elbontandó épületek lakáskiürítése, melyre az önkormányzat minden évben az éves akcióprogramhoz kapcsolódva biztosítja a fedezetet. A másik fő eleme az ingatlanértékesítésekből befolyt összeg, melyet teljes egészében a rehabilitációra fordít vissza, míg a harmadik elem a beruházók, a magánszféra befektetése a területen.

Míg a kezdetekben minden befektetett önkormányzati forint 2 vállalkozói forintot mozgató meg, ma már az önkormányzati forintokra 6–7 vállalkozói forint jut.

Együttműködésen alapuló minőségbiztosítási rendszer keretében történő kertészeti termelés – Csanytelek

Lélekszám: 3007 fő

Csanytelek Község Önkormányzata - mint gesztor és ötletgazda – részvételével 10 település közös vidékfejlesztési tervet alkotott meg az AVOP-LEADER+ program keretében. A Helyi Vidékfejlesztési Program közvetlen célja a kertészeti termékek értékesítésének hosszabb távú elősegítése a piac igényein alapuló, egységes, garantált minőségű, tervezett fajtájú és mennyiségű árutermelés kialakításával. A cél egy együttműködési alapon, minőségbiztosítási rendszer keretében történő mezőgazdasági termelés, marketing, értékesítés, feldolgozás átfogó rendszerének kialakítása, működésének beindítása volt. A programban foglaltaknak megfelelően közös marketinggel, képzéssel, szaktanácsadással stb. 10 település (Baks, Csanytelek, Derekegyház, Eperjes, Fábiansébestyén, Felgyő, Mindszent, Nagymágocs, Szegvár, Tömörkény) területén termelő kertészek, a multinacionális cégek jelenlegi – külföldi – beszállítóival azonos eséllyel jelenhetnek meg a piacon. A Vidékfejlesztési Terv intézkedéseinek (oktatás, marketing, minőségbiztosítási rendszer kialakítása, HACCP-rendszer bevezetése, egységes szaporítóanyag, szaktanácsadás) megvalósítására vállalkozók kötöttek szerződést a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal, míg az így létrehozott/megvalósított „szolgáltatásokat” a termelők, mint végső felhasználói a LEADER+

program keretében létrehozott eredményeknek, ellenszolgáltatás nélkül kaphatták meg. A programhoz csatlakozott termelők felismerték, hogy az utóbbi időben jelentkező értékesítési nehézségek feloldására az egyetlen járható út az együttműködésen és marketingen alapuló, minőségbiztosítás keretében történő termelés ismeretének és gyakorlatának elsajátítása – éppen ezért a projekt zárása előtt spontán módon szövetkezetet alakítottak, továbbra is együttműködnek a Helyi Vidékfejlesztési Tervben megfogalmazott elvek szerint.

Források: A program végrehajtására a térség 90 millió forintot nyert el az Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program LEADER+ forrásból, melyből 13 500 (ezer) forint a gesztorszervezet feladatainak ellátására fordíthatott, 76 500 000 forint pedig a fejlesztések megvalósítására került elkülönítésre. A gesztorszervezetenél – Csanytelek Község Önkormányzatánál – egy fő munkavállalót alkalmaztak a projekt végrehajtása során, a Polgármesteri Hivatal dolgozói szakterületüknek megfelelően segítették a mindennapi munkát. A végrehajtás során egy számítógépes munkaállomás (PC, nyomtató, szkennel) került beszerzésre.

A gyakorlat teljes forrásigénye nehezen lenne felmérhető, hiszen a programban résztvevő termelők jórészt „főfoglalkozású östermelők”, akik többféle szezonális termék előállításával foglalkoznak, sokszor párhuzamosan (egyiket betakarítják-értékesítik, a másik még palánta, vagy növekedési fázisban van).

A gyakorlat önkormányzati költségvetési hatása akkor lenne „igazán” felmérhető, ha a program nem folytatódna, és a termelők által előállított egyéb termékek sem lennének értékesíthetők – ekkor jelenne meg ugyanis az önkormányzatoknál a mindaddig a mezőgazdaságban „vegetáló”, de önmagát és családját – nagy nehézségek árán ugyan, de mindaddig fenntartó réteg, amelynek ellehetetlenülése még csak nem is becsülhető segélykiáramláshoz vezetne.

Székesfehérvár a befektetőbarát önkormányzat – Székesfehérvár

Lélekszám: 102 344 fő

Székesfehérvár MJV Önkormányzatának törekvése a helyi vállalkozásbarát környezet és szolgáltatások kialakítására választási ciklusokon átívelő, töretlen stratégiai cél, melyhez számos eredményes akció, projekt és együttműködés kapcsolódott az elmúlt években.

A vállalkozásokkal és képviseleti szervezeteikkel közösen kidolgozott, és Székesfehérvár MJV Önkormányzata által elfogadott, *Gazdasági Program 2007–2010* stratégia egyik fő célként fogalmazza meg a „Versenyképes, innovatív gazdasági fejlődés biztosítását”, amelyben az önkormányzat szerepét elsősorban a kis- és középvállalkozói kör erősí-

tése, a klaszterhálózatok kiépülésének fejlesztése, vállalkozások igényeit követő képzési struktúra kialakítása tevékenységek megvalósításában határozta meg.

Székesfehérvár kiemelkedő gazdasági erőt képvisel, és kedvező körülményeket biztosít a vállalkozásfejlesztés és az új vállalatok betelepülése szempontjából: a befektetők számára ún. egyablakos önkormányzati ügyintézés biztosítása; megfelelő ipari, vállalkozási infrastruktúra kialakítása (ipari parkok, inkubátorházak); partnerségre törekvő, szolgáltató önkormányzat (Vállalkozói Információs Központ, Munkaerő-piaci Partnerség); aktivitás, sikeres vállalkozásfejlesztéssel összefüggő pályázatok (pl. TISZK, TIOK, e-szolgáltatások); innováció ösztönzés (ALBA Innovációs Park); helyi kedvezmények; kiadványok, rendezvények.

Források: A programot a Polgármesteri Hivatal Projektmenedzsment Irodája hajtja végre, a Polgármesteri Kabinet igazgatójának koordinálásával. Az Irodán 4 főállású alkalmazott dolgozik. A program pénzügyi háttérének megteremtése pályázati támogatások elnyerése útján történt, melyhez az önkormányzat minden esetben biztosította a szükséges önerőt.

Az egyes projektek költségvetése: Multilaterális hálózatfejlesztés a vállalkozásalapítás ösztönzésére (INTERREG IIIC MODELE „MULTI-NET” alprojekt, 2S0055R) című program 18,3 millió forint támogatással

és 6,1 millió forint önkormányzati önerővel valósult meg. Munkaerőpiaci partnerség (ROP-3.2.1-2005-03-0008/36) projekt 47 millió forint támogatással 0 forint önerővel kerülhetett végrehajtásra.

A fenti projektek keretében elért eredményeket az önkormányzat saját forrásból tartja fenn és működteti.

A kapcsolódó egyéb tevékenységek (pl. befektetői találkozók, kiadványok stb.) szintén saját forrásból kerülnek finanszírozásra és valósulnak meg.

A kiadványt szerkesztette: *Sabján Katalin*
Kiadja a TÖOSZ megbízásából az ÖNkorPReSS Kiadó
Felelős kiadó: *Csiky Ildikó*
Nyomdai előkészítés: *Szerif Kiadói Kft.*
Nyomta: *Crew Nyomda*

1067 Budapest, Teréz körút 23.
telefon: (06 1) 322 3843, (06-1) 322 6673 | fax: (06-1) 413 0482
e-mail: toosz@toosz.hu | web: www.toosz.hu